

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 168g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 48 alin. (1) din Legea
insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

(separarea unui bun din masa debitoare)

CHIȘINĂU
13 februarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 august 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 februarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 48 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Ștefan Vdovicenco, în interesele SRL „Asgaran-Grup”, în dosarul nr. 2i-14-1/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Șova de la Judecătoria Chișinău, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Potrivit unui titlu executoriu din 3 iunie 2015, s-a dispus încasarea forțată din contul debitorului SA „Energoimpex” în beneficiul creditorului *Asgaran-Grup* suma de 6 154 245,57 lei. În procedura de executare silită, au fost transmise în proprietatea creditorului *Asgaran-Grup* unele bunuri imobile.

4. În special, prin Încheierea executorului judecătoresc din 14 mai 2018, a fost transmis în proprietatea *Asgaran-Grup* un imobil (încăpere nelocativă) cu o suprafață de 176,2 m.p. din mun. Chișinău. *Asgaran-Grup* nu a înregistrat dreptul de proprietate asupra imobilului respectiv în Registrul bunurilor imobile.

5. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central, din 26 mai 2022, s-a intentat procesul de insolvență în privința *Energoimpex*. În legătură cu intentarea procesului de insolvență, imobilul cu suprafața de 176,2 m.p. din mun. Chișinău a fost inclus în masa debitoare a societății insolvente.

6. *Asgaran-Grup*, pe baza articolului 48 alin. (1) din Legea insolvenței, a formulat o cerere de separare a acestui imobil de masa debitoare.

7. În cadrul ședinței din 25 iulie 2024, dl avocat Ștefan Vdovicenco a ridicat, în interesele *Asgaran-Grup*, excepția de neconstituționalitate a articolului 48 alin. (1) din Legea insolvențabilității.

8. Prin Încheierea din 30 iulie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului civil sunt următoarele:

Articolul 510

Momentul dobândirii dreptului de proprietate

- (1) Dreptul de proprietate este transmis dobânditorului în momentul predării bunului mobil dacă legea sau contractul nu prevede altfel.
- (2) În cazul bunurilor imobile, dreptul de proprietate se dobândește la data înregistrării în registrul bunurilor imobile, cu excepțiile prevăzute de lege.

11. Prevederile relevante ale Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998 sunt următoarele:

Articolul 37¹

Constituirea sau transmiterea fără înregistrare a unor drepturi supuse înregistrării

- (1) Dreptul de proprietate și alte drepturi reale se constituie și se transmit fără înregistrare în registrul bunurilor imobile în temeiul moștenirii, dizolvării persoanei juridice, care era titular al dreptului înregistrat, accesiunii naturale, vânzării/transmiterii silite, exproprierii pentru cauză de utilitate publică, hotărârii judecătorești sau dacă aceste drepturi sunt dobândite prin efectul unui act normativ. Excepția dată se aplică și dreptului de proprietate confirmat de titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat la atribuirea gratuită a terenurilor.
- (2) Pentru opozabilitatea față de terți, precum și pentru ca titularul dreptului supus înregistrării să dispună de el prin acte juridice, dreptul dobândit prin modalitățile indicate la alin.(1) urmează a fi înregistrat în registrul bunurilor imobile.
- (3) Dacă dreptul înregistrat a fost dobândit succesiv prin modalitățile indicate în alin.(1), iar înscrieri în registrul bunurilor imobile nu s-au făcut, cea din urmă persoană în drept poate cere înregistrarea dreptului său, prezentând documentele originale care dovedesc întregul șir al actelor juridice efectuate.

12. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 48

Separarea și partajarea patrimoniului

„(1) Proprietarul bunului aflat în posesia debitorului fără un temei legal sau contractual poate înainta administratorului insolvenței/lichidatorului o cerere de separare a bunului din masa debitoare. Coproprietarul bunului poate înainta o cerere de partajare a bunurilor în proprietatea comună deținută împreună cu debitorul.

(2) Proprietarul sau, după caz, coproprietarul este obligat să indice în cererea prevăzută la alin.(1) dreptul în baza căruia cere separarea sau partajarea, bunurile care urmează a fi separate sau partajate, evaluarea bunurilor a căror partajare se cere, locul unde se află bunurile care urmează a fi separate sau partajate, persoana care le deține sau le administrează. Administratorul insolvenței/lichidatorul poate refuza separarea bunurilor dacă debitorul are un temei de a le folosi și valoarea masei debitoare va fi maximizată prin continuarea exercitării folosinței.

(3) În caz de refuz al administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de insolvență, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții. Dacă se partajează o masă succesorală, instanța

stabilește obligațiile masei succesoriale, datoriile și creanțele comoștenitorilor față de defunct, sarcinile masei succesoriale.

(4) Instanța de insolvabilitate va face partajarea în natură a bunurilor prin formarea unor loturi de atribuire. Dispozițiile Codului civil privind partajul bunului comun sau, după caz, al masei succesoriale se aplică în modul corespunzător.

(6) În cazul în care separarea sau partajarea în natură a unui bun nu este posibilă ori ar cauza o scădere importantă a valorii lui, ori i-ar modifica în mod păgubitor destinația economică, instanța de insolvabilitate poate, prin încheiere, să raporteze cu titlu provizoriu întregul bun la masa debitoare, stabilind termenul în care administratorul insolvabilității/lichidatorul este obligat să achite sumele ce reprezintă contravaloarea bunului sau valoarea unei cote-părți din el convenite solicitantului separării sau partajării.

(7) Dacă administratorul insolvabilității/lichidatorul achită în termen sumele convenite solicitantului separării sau partajării bunului din masa debitoare, instanța de insolvabilitate va atribui, prin hotărâre asupra fondului, în proprietatea debitorului întregul bun incluzându-l în masa debitoare.

(8) În cazul în care solicitantului separării sau partajării masei debitoare nu i s-au achitat în termen sumele convenite, instanța de insolvabilitate va dispune prin încheiere vânzarea întregului bun în modul prevăzut de prezenta lege.

(9) Sumele achitate de administratorul insolvabilității/lichidator sau de persoana care solicită separarea bunului, sau de unul dintre coproprietari pentru ceilalți, precum și sumele rezultate din vânzarea bunului vor fi împărțite de către instanța de insolvabilitate potrivit dreptului real sau dreptului personal al fiecărui proprietar sau coproprietar.

(10) Încheierile instanței de insolvabilitate emise potrivit alin. (3) și (4) pot fi atacate cu recurs de partea interesată.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției susține că prevederile contestate stabilesc că proprietarul unui bun este îndreptățit să solicite separarea acestuia din masa debitoare dacă acest bun se află în posesia debitorului insolubil fără un temei legal sau contractual. În acest sens, el poate înainta administratorului insolvabilității o cerere de separare. Totodată, calitatea de proprietar al unui bun imobil se dobândește la data înregistrării în registrul bunurilor imobile. Totuși, pe de altă parte, articolul 37¹ alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile stabilește că, pe baza vânzării/transmiterii silită, dreptul de proprietate și alte drepturi reale se constituie și se transmit fără înregistrare în registrul bunurilor imobile.

14. Așadar, autorul conchide că o persoană care deține o încheiere de transmitere a bunului în cadrul procedurii de executare silită și care nu a înregistrat acest bun în Registrul bunurilor imobile pentru a-l face opozabil față de terți se află în imposibilitatea de a separa bunul de masa debitoare. Prin urmare, norma contestată impune că doar proprietarul bunului poate solicita separarea bunului. În acest sens, autorul constată o omisiune a legislatorului de a reglementa separarea bunurilor transmise în proprietate în cadrul executării silită.

15. Autorul susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 48 alin. (1) din Legea insolvenței. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece pe rolul instanței se află o cerere de separare a unui bun imobil de masa debitoare.

20. Curtea constată că norma contestată nu a făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

21. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

22. Autorul excepției afirmă că prevederile contestate contravin articolelor 20 (*accesul la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

23. Referitor la aplicabilitatea articolelor 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 90 din 15 iunie 2021, § 23; DCC nr. 177 din 23 noiembrie 2021, § 37).

24. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea observă că autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu norma constituțională invocată. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate (DCC nr. 117 din 8 septembrie 2022, §§ 14-15).

25. Autorul susține că omisiunea legislativă creează o incertitudine care i-ar afecta dreptul de proprietate garantat de articolul 46 din Constituție, deoarece imobilul, al cărui proprietar este, a fost inclus în masa debitoare a unei societăți insolvente (§ 5 *supra*).

26. Analiza coroborată a legislației naționale permite Curții să rețină că dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile se dobândește la data înregistrării în registrul bunurilor imobile, cu excepțiile prevăzute de lege (a se vedea articolul 510 alin. (2) din Codul civil). Totodată, legislatorul a stabilit că dreptul de proprietate și alte drepturi reale se constituie și se transmit fără înregistrare în registrul bunurilor imobile în temeiul: (i) moștenirii; (ii) dizolvării persoanei juridice, care era titular al dreptului înregistrat; (iii) accesiunii naturale; (iv) vânzării/transmiterii silite; (v)

exproprierii pentru cauză de utilitate publică; (vi) hotărârii judecătorești; sau, (vii) dacă aceste drepturi sunt dobândite prin efectul unui act normativ (a se vedea articolul 37¹ alin. (1) Legea cadastrului bunurilor imobile).

27. Curtea observă că reclamantul, în cauza în care a ridicat excepția de neconstituționalitate, pretinde separarea imobilului din masa debitoare a debitorului insolubil, susținând că este proprietar al acestui imobil și a dobândit dreptul de proprietate în procedura executării silite. Deși autorul sesizării invocă o omisiune a legislatorului de a reglementa modul de separare a imobilului din masa debitoare la cererea unui proprietar neînregistrat în Registrul bunurilor imobile, Curtea reține că acesta solicită, de fapt, o eventuală interpretare a articolului 48 alin. (1) din Legea insolvenței în coroborare cu articolele 510 alin. (2) din Codul civil și 37¹ din Legea cadastrului bunurilor imobile, interpretare care ar consolida statutul său de proprietar al imobilului.

28. Cu referire la argumentul că Legea insolvenței omite să reglementeze modul de separare a bunurilor imobile din masa debitoare la cererea unor titulari de drepturi care nu și-au înscris dreptul în Registrul bunurilor imobile, Curtea menționează că îi revine instanței judecătorești să stabilească dacă bunul, cărui separare se pretinde, a intrat sau nu în proprietatea/patrimoniul solicitantului și în funcție de această să dispună sau nu separarea bunului pretins. Astfel, textul criticat de autor nu împiedică instanța de judecată să examineze cererea de separare a bunului din masa debitoare.

29. Mai mult, Curtea reiterează că nu analizează cazuri concrete și chestiuni de interpretare și de aplicare a legii, dar poate efectua doar un control abstract al constituționalității legii contestate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 175 din 12 decembrie 2023, § 40; DCC nr.181 din 14 decembrie 2023, § 26). De altfel, chestiunile legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr.157 din 14 noiembrie 2023, § 24; DCC nr. 172 din 7 decembrie 2023, § 22).

30. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 48 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Ștefan Vdovicenco, în interesele SRL „Asgaran-Grup”, în dosarul nr. 2i-14-1/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 13 februarie 2025
DCC nr. 25
Dosarul nr. 168g/2024*